ResearchGate

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: https://www.researchgate.net/publication/360562799

Greimas'ın Eyleyenler Modeli Yaklaşımıyla "Kayıp Yüzük" Masalının Çözümlenmesi

Article · May 2022

DOI: 10.5281/zenodo.6542709

CITATIONS
0

READS
654

1 author:

Meltem Çetinkaya
İstanbul University-Cerrahpaşa
38 PUBLICATIONS **7** CITATIONS

SEE PROFILE

All content following this page was uploaded by Meltem Çetinkaya on 13 May 2022.

The user has requested enhancement of the downloaded file.

ISSN: 2791-7037
Sayı 13 Mayıs Dil Bayramı Özel Sayısı, Cilt 2, Sayfa 236-257, Yıl 2022

Greimas'ın Eyleyenler Modeli Yaklaşımıyla "Kayıp Yüzük" Masalının Çözümlenmesi[1]

Meltem ÇETİNKAYA[2]

DOI 10.5281/zenodo.6542709

Öz

Tüm olağanüstülüklerine rağmen yaşamdan izler barındıran ve dilden dile aktarılarak günümüze kadar ulaşmayı başaran masallar, sadece yüzeysel yapılarıyla değil anlamsal boyutlarıyla da incelenmesi gereken anlatılardır. Araştırmada, masallar üzerine çalışmaları olan Muhsine Helimoğlu Yavuz adlı yazarın "Anadolu Masalları - Az Gidenler Uz Gidenler" adlı masal kitabı içerisinde yer alan masallarından, rastlantısal yolla seçilen "Kayıp Yüzük" adlı masalı, metnin derin anlam düzeyinin ortaya çıkarılmasını sağlayan Greimas'ın "eyleyenler modeli" yaklaşımı ile göstergebilimsel açıdan çözümlenmiştir. Bu bağlamda çalışmada, "Kayıp Yüzük" adlı masalın Greimas'ın eyleyenler modelindeki ögeleri içerip içermediğini belirlemek amaçlanmıştır. Nitel bir çalışma olan araştırmanın verileri doküman analizi yoluyla toplanmıştır. Araştırmada öncelikle göstergebilim ve Greimas'ın eyleyenler modeli hakkında bilgi verilmiş, sonrasında ise olay örgüsünün oluşumuna göre kesitlere ayrılan masalın incelemesi gerçekleşmiştir. Masalın bir başlangıç durumuyla başladığı, bir eksiklik üzerine temellendirildiği ve özne tarafından bu eksikliğin giderilmesi ile sonuçlandığı görülmüştür. Araştırma sonucunda bu modelin masalların anlamlandırılmasındaki ve masalı oluşturan unsurlar arasındaki bağıntıların keşfedilmesindeki yararlarına değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Greimas, eyleyenler modeli, göstergebilim, çözümleme, masal.*

1 Bu çalışma, 9 Nisan 2022 tarihinde gerçekleştirilen 15. Dilbilim Öğrenci Konferansında sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

2 Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, meltem.cetinkaya@ogr.iuc.edu.tr

Geliş Tarihi 16.04.2022 Kabul Tarihi 22.04.2022

An Analysis of the Fairy Tale of "The Lost Ring" by Greimas' Actantial Model Approach

Abstract

Extraordinary fairy tales should be examined not only with their superficial structures but also with their semantic dimensions. In this study, the fairy tale named "The Lost Ring" which was chosen randomly from the fairy tales in "Anatolian Fairy Tales - Those Who Go Less Those Who Go Far" by Muhsine Helimoğlu Yavuz was analyzed semiotically with Greimas' "actantial model" approach. In this context, it was aimed to determine whether the fairy tale named "The Lost Ring" contains the elements in Greimas' actantial model. The data of the research, which is a qualitative study, were collected through document analysis. In the research, firstly, information about semiotics and Greimas' model of actantial was given Afterwards, the analysis of the tale, which was divided into sections according to the occurrence of the events, was carried out. It was seen that the fairy tale starts with an initial situation, is based on a deficiency, and ends up with the elimination of this deficiency by the subject. As a result, it was said that this model is useful in making sense of fairy tales and discovering connections between fairy tale elements.

Keywords: *Greimas, actantial model, semiotics, analysis, fairy tale.*

Giriş

Öyküleyici metinler; düş gücünün ve duyguların hakim olduğu, nesnel ifadeler yerine çoğunlukla öznel ifadelerin bulunduğu, örtük anlamın gerçek anlama tercih edildiği, okuyucunun verilmek istenen iletileri anlamlandırmada daha çok çaba sarf etmesini gerektiren metinlerdir (Kolaç, 2009, s. 603). Kurgusal özellikler gösteren öyküleyici metinler biçim ve içeriklerine göre çeşitli türlere ayrılmaktadır. Bunlardan biri de masallardır. Sözlü halk edebiyatının önemli ürünlerinden olan masal metinleri, bir milletin kültürel mirasının taşıyıcıları ve yansıtıcılarıdır. Kuşaklar boyunca dilden dile aktarılarak günümüze kadar gelmeyi başaran, geçmiş yaşantılarla bağ kurmamızı sağlayan masallar, sadece yüzeysel yapılarıyla değil anlamsal boyutlarıyla da incelenmelidir. Masal metinlerinin anlamsal boyutlarını ortaya çıkarmak için metinlerin yüzey yapısından derin yapısına doğru giden bir çözümleme sürecine gidilmelidir. Ergeç (2012) kurmaca metinlerin biçimsel açıdan örüntülerinin ortaya çıkarılmasında araştırmacıların göstergebilimsel çözümlemelerden yararlanabileceğini ifade eder (s. 55). Bu bağlamda çalışmamızda, Muhsine Helimoğlu Yavuz'un (2014) "Anadolu Masalları - Az Gidenler Uz Gidenler" eserinde yer alan "Kayıp Yüzük" adlı masal metninin, metnin derin anlam düzeyinin ortaya çıkarılmasını sağlayan A. J. Greimas'ın "eyleyenler modeli" yaklaşımıyla göstergebilimsel açıdan çözümlenmesi amaçlanmıştır.

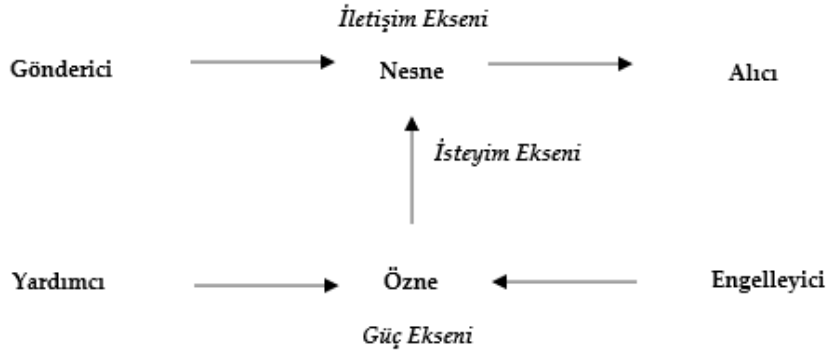
İşeri (2000), göstergebilimin, anlatıdaki tutarlı bağıntıların ortaya çıkarılmasında ve metnin yeniden yapılandırılarak üretiliş sürecinin ortaya koyulmasında etkili olacağını söyler. Göstergebilim üzerine çalışmaları olan Greimas'a göre ise göstergebilim "hem dünyanın insan, hem insanın insan için taşıdığı anlamın oluşmasını araştıran, bu anlamın çözümlenmesi için yöntemler, araçlar geliştiren bir bilim dalı"dır (aktaran Kıran ve Kıran, 2011). "Göstergebilim; dilbilim ve mantıktan yararlanarak yöntemsel önerilerde bulunan bir üst bilim niteliği taşır" (Vardar, 2002, s. 107). Yani göstergebilim anlam arayışı içerisindeki anlamlandırma çabasını ifade eden bir üst alandır denilebilir.

Rus biçimbilimci V. Propp'un (2018) olağanüstü özellikler gösteren yüz Rus halk masalı üzerinde yaptığı çalışmalar sonucunda masallarda belirlediği ortak otuz bir işlev ve yedi eylem alanını altı başlık altında toplayan Greimas'a göre "özne, nesne, yardımcı, gönderici, alıcı ve

engelleyici" olmak üzere toplamda altı eyleyen vardır ve bunlar eyleyensel modeli oluştururlar. "Özne, nesne, gönderici ve alıcı" çoğu metinde bulunmakla birlikte "yardımcı ve engelleyici" eyleyenleri her anlatıda bulunmayabilir. Greimas'a göre bu eyleyenlerin işlevleri de "isteyim ekseni, iletişim ekseni ve güç ekseni" olmak üzere üç başlık altında toplanmaktadır (Yücel, 2005).

Çoğu zaman öznenin alıcı rolüyle harekete geçmesini sağlayan bir gönderici bulunur. Gönderici ve alıcı arasındaki gerilim iletişim eksenini oluşturur. Özne, anlatının başkahramanı konumundadır. Nesne ise öznenin elde etmek istediği somut veya soyut bir varlık olabilir. Özne ve nesne arasındaki gerilim isteyim eksenini oluşturur. Öznenin nesnesine ulaşmasında ona yardım eden yardımcılar bulunduğu gibi nesnesine ulaşmasını engellemeye çalışan engelleyiciler de anlatı içerisinde bulunabilir. Bu noktada da yardımcı ve engelleyici arasındaki gerilimin güç eksenini oluşturduğu görülmektedir.

Greimas'ın eyleyenler ve eyleyenlere yüklediği işlevi ve bunlar arasındaki ilişkiyi anlatan eyleyensel model şu şekilde gösterilebilir (Kıran ve Kıran, 2011):

Şekil 1. Greimas'ın Eyleyenler Modeli

Çalışmamızda "Kayıp Yüzük" adlı masalın incelenmesinde Greimas'ın bu kuramsal sınıflandırılması esas alınmış, araştırma nesnesi olan masalın Greimas'ın eyleyenler modelindeki ögeleri içerip içermediği incelenmiştir. Çalışmada ele alınan masal, olay örgüsünün oluşumuna göre kesitlere ayrılmış, ardından Greimas'ın eyleyenler modeli yaklaşımıyla çözümlenmiştir.

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi, "*Kayıp Yüzük adlı masal Greimas'ın eyleyenler modelinde sözünü ettiği eyleyenleri (özne, nesne, yardımcı, gönderici, alıcı ve engelleyici) içermekte midir?*" biçiminde oluşturulmuştur.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, masallar üzerine çalışmaları bulunan Muhsine Helimoğlu Yavuz'un "Kayıp Yüzük" adlı masalının Greimas'ın eyleyenler modeliyle incelenmesiyle ve bu modelin sunduğu eyleyenleri içerip içermeme durumunun belirlenmesiyle sınırlı tutulmuştur.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

"Göstergebilim, anlatı çözümlemelerinde çözümleme araçlarını açıklayan, kendi yöntemini ortaya koyan bir çözümleme önerisidir" (Uçan, 2018, s. 155). Fiske (2014), göstergebilimin, temel ilgi alanı gösterge kavramı olan ve bu göstergelerle anlamların çalışma biçimlerini inceleyen bir disiplin olduğunu söyler. Ortaya çıkışında yapısalcı yaklaşım etkili olan ve anlam ile anlamın üretim şekillerini mercek altına alan göstergebilim, bireyin evreni anlama ve anlamlandırma gereksiniminden meydana gelmektedir (Berger, 1993, s. 18). Bu bağlamda çalışmada, metnin yüzey yapısından derin yapısını ortaya çıkarmayı amaçlayan anlatısal göstergebilim çözümleme yöntemlerinden Greimas tarafından geliştirilen eyleyenler modeli kullanılmıştır. Eyleyenler modeli göstergebilim konusunda önemli çalışmalara imza atmış Greimas tarafından, Propp'un Rus halk masallarında belirlediği değişmez otuz bir işlevlik ve yedi eylem alanlık kuramının eyleyen adıyla altı başlık altında toplanmasıyla elde edilmiş bir modeldir. Araştırmamız kapsamında Greimas'a ait, bahsi geçen bu modelden yararlanılmıştır.

İnceleme Nesnesi

Araştırmada, masallar üzerine çeşitli çalışmaları bulunan Muhsine Helimoğlu Yavuz'un (2014) kaleme aldığı "Anadolu Masalları - Az Gidenler Uz Gidenler" adlı eseri incelemeye alınmıştır. Bu eser içerisinde yer alan kırk yedi masaldan kitabın ilk masal metnini oluşturan "Kayıp Yüzük" adlı masal, rastlantısal yolla seçilerek Greimas'ın eyleyenler

modeli yaklaşımıyla göstergebilimsel açıdan çözümlenmiştir. Aşağıda araştırmaya konu olan masalın kapak görseline yer verilmiştir:

Şekil 2. "Kayıp Yüzük" Masalının İçerisinde Yer Aldığı Kitap (Kaynak: https://www.kaynakyayinlari.com/az-gidenler-uz-gidenler-p363232.html)

Verilerin Toplanması ve Analizi

Nitel çalışmalar genellikle verilerdeki gizli anlamı keşfetmek için gerçekleştirilirler (Merriam ve Tisdell, 2016). Bu araştırma da nitel özellik gösteren bir çalışmadır. Metin içeren herhangi bir doküman, nitel çalışmalar için potansiyel bir kaynaktır (Patton, 2015). Çalışmamızda, Muhsine Helimoğlu Yavuz'un (2014) "Anadolu Masalları - Az Gidenler Uz Gidenler" adlı kitabı içerisinde yer alan "Kayıp Yüzük" adlı masal doküman kabul edilerek araştırmacı tarafından doküman analizi yoluyla incelenmiştir. Doküman analizi, yazılı durumdaki belgelerin içeriklerini titiz bir şekilde ve sistematik olarak analiz etme anlayışına dayalı bir nitel araştırma yöntemidir (Wach ve Ward, 2013). Doküman analizinde; gözden geçirme (yüzeysel inceleme), okuma (kapsamlı inceleme) ve yorumlama aşamaları bulunmaktadır (Bowen, 2009, s. 32). Araştırmamız bu aşamalar göz önünde tutularak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada göstergebilim ve Greimas'ın eyleyenler modeliyle ilgili kısaca bilgi verildikten sonra inceleme aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada "Kayıp Yüzük" adlı masalın Greimas'ın eyleyenler modeli yaklaşımıyla göstergebilimsel analizi gerçekleştirilmiştir. "Kayıp Yüzük" adlı masalın incelenmesinde Greimas'ın kuramsal sınıflandırılması temel alınmış, araştırma nesnesi olan masalın Greimas'ın eyleyenler modelindeki ögeleri içerip içermediği belirlenmeye çalışılmıştır. Masal metni çözümlenirken anlatısal boyut bağlamında bir inceleme gerçekleştirilmiş.

Bir anlatı metninin göstergebilimsel bağlamda çözümlemesinin gerçekleştirilebilmesi için öncelikle kesitlere ayrılması gerekmektedir.

Kesitlere ayırma işlemi metnin anlam kavşaklarına yani okuma birimlerine ayrılmasıdır (Rifat, 1996, s. 81). Bu bağlamda çalışmada ele alınan masal, olay örgüsünün oluşumuna göre kesitlere ayrılmış, ardından Greimas'ın eyleyenler modeli yaklaşımıyla değerlendirilmiştir. Masalın her bir kesitinde yer alan eyleyenler ve bunlar arasındaki ilişkiler belirlenmiştir. Eyleyenler, eyleyenlerin işlevleri ve aralarındaki ilişki Greimas'ın eyleyenler modeline uygun olarak her bir kesit sonunda tablolaştırılarak verilmiştir. Böylece ilgili masalın yüzey yapısından hareketle derin yapısındaki anlamların ortaya çıkarılması sağlanmaya çalışılmıştır. Çözümleme sonucu elde edilen bulgular çalışma içerisinde gösterilerek yorumlanmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler bir alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanının araştırmacıdan bağımsız olarak yaptığı analiz sonrası araştırmacıyla arasındaki uyuma bakılmıştır. Bu noktada araştırmanın güvenirliğinin sağlanması için Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen güvenirlik formülüne [Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] başvurulmuştur. Araştırmacı ile alan uzmanı arasındaki görüş birliği ve görüş ayrılığı olan durumlar belirlenmiştir. Böylece ilgili formülden hareketle güvenirlik yüzdesel ifadeye dönüştürülerek %96 olarak elde edilmiştir. Miles ve Huberman (1994) nitel araştırmalarda güvenirlik yüzdesinin %80 ve üstü olmasının ilgili araştırmanın güvenilir olarak belirlenmesinde yeterliği olduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle araştırma sonucunun güvenilir olduğu kabul edilmiştir. Araştırmanın geçerliği konusunda ise Yıldırım ve Şimşek (2005) elde edilen verilerin araştırma içerisinde detaylı olarak sunulmasının ve araştırmacının bu verilere nasıl ulaştığını ayrıntılandırarak açıklamasının geçerliğin sağlanmasında önemli bir konu olduğunu ifade eder.

Bulgular

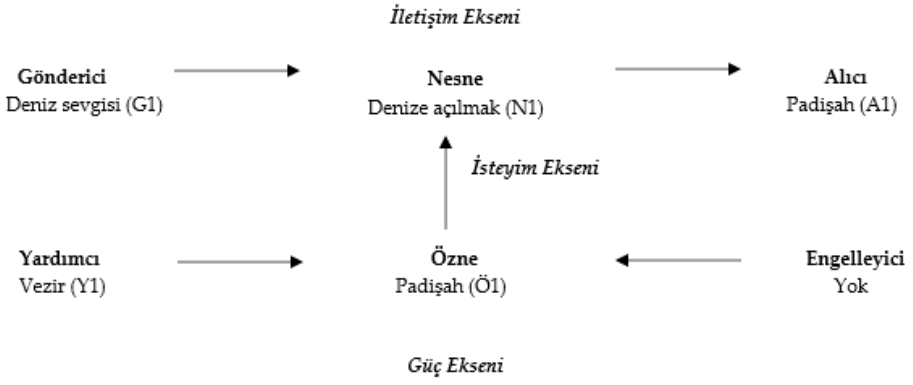
Kayıp Yüzük Masalının Çözümlenmesi

"Kayıp Yüzük" adlı metin masal türündedir. İlgili masal Muhsine Helimoğlu Yavuz tarafından kaleme alınan "Anadolu Masalları - Az Gidenler Uz Gidenler" adlı masal kitabı içerisinde yer alan kırk yedi masaldan ilkidir.

Bir metnin göstergebilimsel açıdan çözümlemesi yapılmadan önce ilgili metnin olay örgüsünden yola çıkılarak kesitlere ayrılması gerekir. Rifat (2009) kesitlemenin metnin anlam kavşaklarına yani okuma birimlerine ayrılması demek olduğunu söyler (s. 119). Bu bağlamda "Kayıp Yüzük" adlı masal metninin üç kesite ayrılabileceği söylenebilir. Bu kesitlerde yapılacak incelemeler sırasında bazı kısaltmalara başvurulacaktır. Çözümlemede özne "Ö", nesne "N", gönderici "G", alıcı "A", yardımcı "Y" ve engelleyici "E" harfi ile ifade edilecektir. Masal içerisindeki her bir eyleyenin birden fazla olması durumunda ise kısaltmada kullanılan harfin yanına sıralamaya uygun olarak bir sayı ilave edilecektir (Örneğin; Ö1, N2… vb.).

Masalın Birinci Kesiti

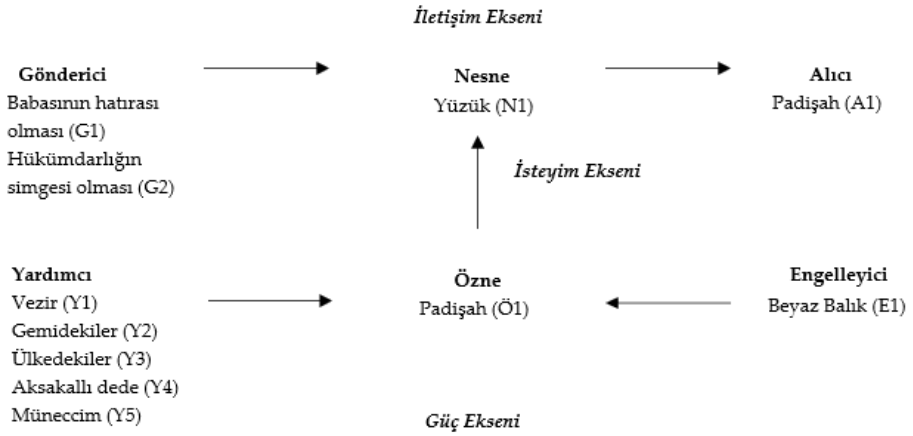
Birinci kesitin öznesi olan padişahın nesnesi denize açılmayı istemesidir. Bu noktada bağlaşımsal durum sözcesinden (öznenin nesnesine sahip olabilme durumu) bahsetmek mümkündür. Çünkü özne olan padişah, nesnesine yani denize açılma isteğini gerçekleştirme gücüne sahiptir. Doğal güzelliklere olan düşkünlüğü dolayısıyla sarayını da deniz manzarasının karşısına yaptırmıştır ve hükümdarlığı bünyesinde bu isteğini yerine getirebileceği büyük gemilere sahiptir.

Şekil 3. Masalın Birinci Kesitinde Padişaha Ait Birinci Eyleyen Modeli

Şekil 3'e göre padişah (Ö1), denize olan sevgisi (G1) dolayısıyla denize açılmak (N1) istemektedir. Bu noktada padişahı harekete geçiren göndericinin deniz sevgisi olduğu görülmektedir. Denize açılma isteğinin yerine getirilmesi noktasında padişaha veziri (Y1) yardımcı olmuştur.

Hükümdarlığın en büyük gemisini padişahı için hazırlatmıştır. Masalın bu kesitinde padişaha ait birinci eyleyen modelinde herhangi bir engelleyicinin varlığı söz konusu değildir. Öznenin herhangi bir engel ya da engelleyiciyle karşılaşmadan nesnesine ulaştığı görülmektedir.
Yine birinci kesitin öznesi olan padişahın bu seferki nesnesi denize düşürdüğü yüzüğüdür. Bu durumda ise bir ayrışımsal durum sözcesi (öznenin nesnesine sahip olamama durumu) varlığından söz edilmelidir. Çünkü özne olan padişah, bu noktada nesnesi olan yüzüğüne sahip değildir. Denizi seyrettiği esnada parmağındaki yüzük denize düşmüş ve yüzüğü beyaz bir balık yutmuştur. Bu nedenle özne olan padişahın nesnesinden ayrı olduğu söylenebilir.

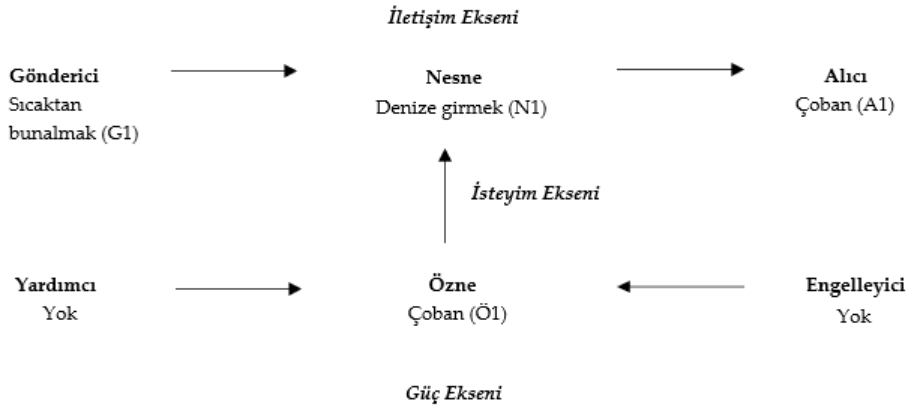
Şekil 4. Masalın Birinci Kesitinde Padişaha Ait İkinci Eyleyen Modeli

Şekil 4'e göre padişah (Ö1), babasının hatırası (G1) ve hükümdarlığının simgesi olması (G2) nedeniyle yüzüğünü (N1) bulmak istemektedir. Burada padişahı harekete geçiren göndericiler yüzüğün babasından kalma bir hatıra (G1) ve hükümdarlığının simgesi (G2) olmasıdır. Padişahın yüzüğünü bulmasındaki engel ise onu yutan beyaz balıktır (E1). Padişah, yüzüğünün bulunması için vezirine emir vermiştir ve gemidekiler de vezirin yönlendirmesiyle denize atlayıp padişahın yüzüğünü yutan beyaz balığı bulmaya çalışmışlardır. Yüzüğü bulma konusunda ilk olarak vezirin (Y1) ve gemidekilerin (Y2) yardımcı olmaya çalıştığı görülmektedir. Ancak tüm çabalarına rağmen beyaz balığı bulamamışlardır. Ardından padişahlarının yüzüğünü beyaz bir balığın yuttuğunu öğrenen ülkedeki diğer insanların (Y3) da beyaz balığı

bulmaya çalıştığı ancak elleri boş döndüğü görülmektedir. Padişah, yüzüğünün bulunmasını beklerken bir gece rüyasında aksakallı bir dede görür ve bu aksakallı dede ona, yüzüğünün büyülü bir yüzük olduğunu ve çok yakında bulunacağını müjdeleyerek artık üzülmemesi gerektiğini söyler. Verdiği müjdeyle aksakallı dedenin (Y4) anlatı içerisinde yardımcı eyleyen görevi üstlendiği görülmektedir. Ardından padişahın, gördüğü rüyayı yorumlayan müneccimin (Y5) de padişaha yüzüğünün bulunması konusunda yardımcı olmaya çalıştığı görülmektedir.

Masalın İkinci Kesiti

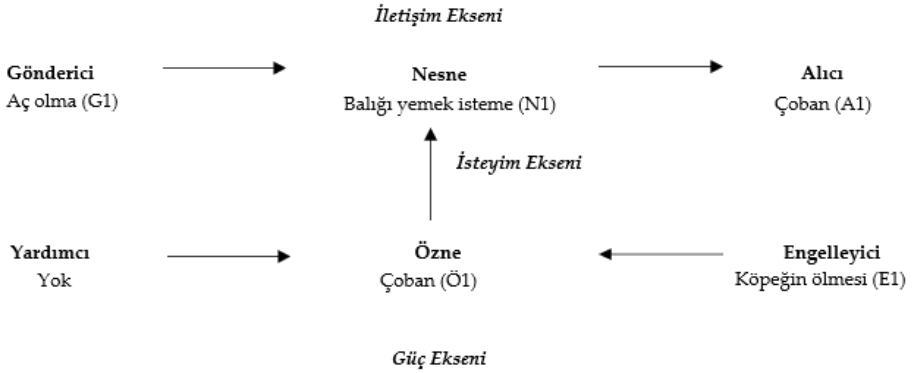
İkinci kesitin öznesi olan çobanın nesnesi denize girmek istemesidir. Bu noktada bağlaşımsal durum sözcesinden söz etmek mümkündür. Çünkü özne olan çoban, sıcaktan bunalması sonucu oluşan nesnesine yani denize girme isteğini gerçekleştirme gücüne sahiptir. İncelenen masalda çobanın sürüsünü otlattığı yerin yakınlarında bir deniz bulunduğu belirtilmektedir. Bu nedenle özne olan çoban, nesnesi olan denize girme arzusunu gerçekleştirebilmiştir.

Şekil 5. Masalın İkinci Kesitinde Çobana Ait Birinci Eyleyen Modeli

Şekil 5'e göre çoban (Ö1), sıcaktan bunaldığı (G1) için denize girmek (N1) istemektedir. Bu durumda çobanı harekete geçiren göndericinin sıcaktan bunalması (G1) olduğu söylenebilir. Denize girmeyi istemesi konusunda çobanı engelleyen ya da ona yardım eden bir durum söz konusu olmadığı için çobana ait birinci eyleyen kesitinde herhangi bir engelleyici ya da yardımcının varlığı söz konusu değildir.

İkinci kesitin bir diğer eyleyen modelinin de öznesi olan çobanın, denize girdiği sırada daha önce hiç görmediği beyaz bir balıkla karşılaştığı ve onu yakaladığı görülmektedir. Bu noktada özne olan çobanın nesnesi, balığı yemek istemesidir. Bu durumda ise bir ayrışımsal durum sözcesi varlığından söz edilmelidir. Çünkü yaşanan olaylar sebebiyle çoban, nesnesinden ayrı düşmüştür.

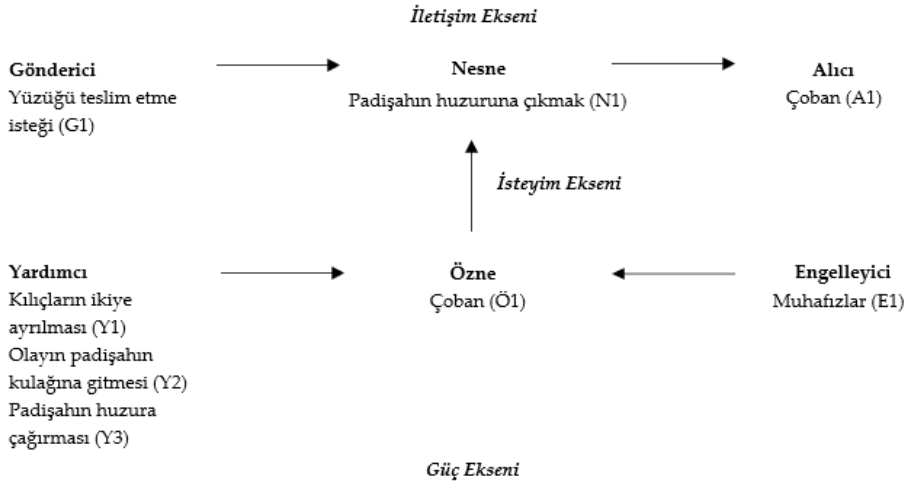

Şekil 6. Masalın İkinci Kesitinde Çobana Ait İkinci Eyleyen Modeli

Şekil 6'ya göre çoban (Ö1), aç olması (G1) sebebiyle balığı yemek istemektedir (N1). Burada çobanı harekete geçiren gönderici, çobanın duyduğu açlık hissidir yani içinde bulunduğu aç olma (G1) durumudur. Ancak yakaladığı balığın içerisindeki yüzüğü alan ve ardından balığı pişiren çoban, beyaz balığın etinden yiyen köpeğinin öldüğünü görünce balığı yemekten vazgeçmiştir. Bu noktada çobanın balığı yemesindeki engelleyicinin köpeğin ölmesi (E1) olduğu görülmektedir. Masalın bu kesitinde çobana ait ikinci eyleyen modelinde herhangi bir yardımcının varlığının söz konusu olmadığı görülmektedir.

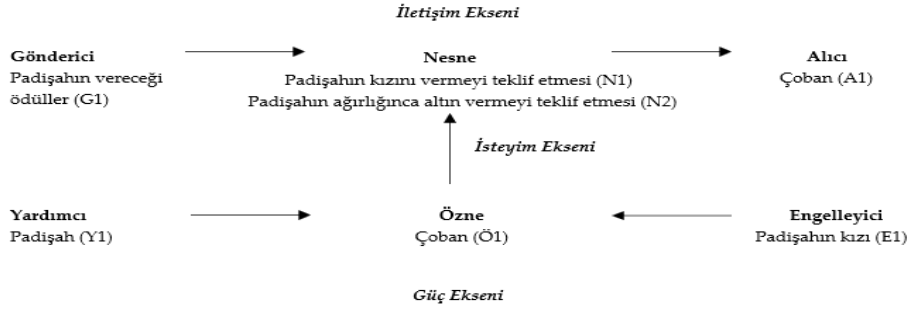
Masalın Üçüncü Kesiti

Üçüncü kesitin öznesi olan çobanın nesnesi padişahın huzuruna çıkmak istemesidir. Bu durumda bağlaşımsal durum sözcesinden söz edilebilir. Her ne kadar öznenin nesneye ulaşma arzusu engelleyiciler tarafından önlenmeye çalışılsa da nihayetinde özne nesnesine ulaşabilmiştir.

Şekil 7. Masalın Üçüncü Kesitinde Çobana Ait Birinci Eyleyen Modeli

Şekil 7'ye göre çoban (Ö1), yüzüğü teslim etmeyi istemesi (G1) nedeniyle padişahın huzuruna çıkmak (N1) dileğindedir. Bu noktada çobanı harekete geçiren sebebin göndericinin yüzüğü teslim etmek istemesi (G1) olduğu görülmektedir. Padişahın huzuruna çıkması noktasında çobanı muhafızlar (E1) engellemiştir. Çobanı içeri almamış ve ona kılıçlarıyla saldırmışlardır. Ancak kılıçlarının ortadan ikiye ayrılması (Y1) çobana yardımcı olan ilk olaydır. Çünkü bu olağanüstü durum padişahın kulağına kadar gidince (Y2) padişah çobanı huzuruna çağırmıştır (Y3).
Yine üçüncü kesitin öznesi olan çobanın bu seferki nesneleri padişahın kızı ve ağırlığınca altına ulaşmaktır. Bu noktada özne olan çobanın, engelleyici ve yardımcıların etkisi sonucu ödülün bir kısmına erişebildiği görülmektedir.

Şekil 8. Masalın Üçüncü Kesitinde Çobana Ait İkinci Eyleyen Modeli

Şekil 8'e göre çoban (Ö1), yüzüğü teslim ederse padişahın vereceği ödülleri (G1) alabileceğini öğrenmiş ve bu ödüllere ulaşma isteği duymuştur. Bu ödüller, anlatının bu kesitinde, özne olan çobanın ulaşmak istediği nesnelerini oluşturmuştur. Bunlar, padişah kızı (N1) ve ağırlığınca altın (N2) nesneleridir. Burada özne olan çobanı harekete geçiren gönderici padişahın vereceği ödüllerdir (G1). Ancak çoban bu teklif karşısında önce padişahın kızıyla görüşmeyi istemiş ve birbirlerini severlerse padişahın teklifini kabul edebileceğini söylemiştir. Padişahın kızıyla olan görüşmesinde padişah kızı çobana kendisini sevmediğini söylemiştir. Özne olan çobanın padişahın vereceği ödüllerden biri olan padişah kızıyla evlenme durumuna kızın çobanı sevmemesi dolayısıyla ulaşamamıştır. Bu nedenle özne olan çobanın nesnesine ulaşmasında padişah kızı (E1) bir engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak çoban, padişahın vaat ettiği ağırlığınca altın ödülünü almış ve bununla bir koyun sürüsü alıp kendisini seven bir kızla evlenmiştir. Bu noktada özne olan çobanın nesnesine ulaşmasında padişahın (Y1) yardımcı bir rol üstlendiği görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Muhsine Helimoğlu Yavuz'un "Kayıp Yüzük" adlı masal metninde padişahın kayıp yüzüğünün bulunması çabası anlatının ana izlencesini oluşturmaktadır. Anlatı, birinci kesitin öznesi olan padişahın denize açıldığı sırada parmağındaki yüzüğünü düşürmesi ve daha yüzük havadayken onu beyaz bir balığın yutmasıyla başlamıştır. Bu noktada birinci kesitin öznesi olan padişahın nesnesi olan yüzükten ayrı düştüğü görülmektedir. Bu ayrılığın yani nesne olan yüzüğüne ulaşamamasının en büyük sebebi de kesitte engelleyici olarak ele alınan beyaz balıktır. Bunun yanında birinci kesitte özne olan padişahın nesnesi olan yüzüğe kavuşabilmesi için çeşitli yardımcıların kendisine yardımcı olmaya çalıştıkları görülmektedir. Vezirin, gemideki adamların, ülkedeki insanların bir yardımcı işlevi üstlenerek beyaz balığı, dolayısıyla da yüzüğü bulmaya çabaladıkları görülmektedir. Ancak tüm bu çabalar sonuçsuz kalmış ve beyaz balık bulunamamıştır. Özne olan padişah nesnesi olan yüzüğüne kavuşmayı beklerken bir gece rüyasında aksakallı bir dede görmüş ve kendisine yüzüğünün büyülü bir yüzük olduğu ve

yakında yüzünün bulunacağı bu aksakallı dede tarafından müjdelenmiştir. Bu noktada padişaha müjde veren aksakallı dedenin de anlatı içerisinde yardımcı eyleyen işlevi taşıdığı görülmektedir. Gördüğü rüya üzerine özne olan padişaha özel müneccîminin yardım ettiği görülmektedir. Aksakallı dedenin verdiği müjde müneccim tarafından yorumlanmış ve böylece müneccim de bir yardımcı eyleyen işlevi göstermiştir. Ülkede bunlar yaşanırken bir başka sahnede çoban aracılığıyla anlatının ikinci kesitine geçilmektedir. Bu kesitin öznesi olan çobanın sıcaktan bunaldığı için denize girdiği görülmektedir. Denizde yüzerken daha önce gördüğü balıklara benzemeyen bir balıkla karşılaşmış ve bu balığı yakalamıştır. Aç olduğu için balığı yemeye kalkmış ve balığı pişirmeden önce karnını yardığı sırada içerisinde bir yüzük olduğunu görmüştür. Bu yüzüğün padişahın yüzüğü olabileceğini düşünmüştür. Ardından balığı yemek için pişirmiştir. Ancak balıktan bir parça yiyen köpeğinin ölmesi üzerine balığı yemekten vazgeçmiştir. Bu nokta da özne olan çobanın nesnesi olan balığı yeme arzusunun önüne geçen, onu engelleyenin köpeğinin ölümü olduğu görülmektedir. Bu yüzden köpeğin ölümünün anlatı içerisinde engelleyici özellik gösterdiği görülmektedir.

Anlatının üçüncü kesitinde ise yine özne çobandır. Bu kez özne olan çobanın ulaşmayı hedeflediği nesne yüzüğünü teslim etmeyi istemesinden dolayı padişahın huzuruna çıkmaktır. Ancak huzura çıkmada muhafızların birer engelleyici eyleyen olarak özne olan çobanın nesnesine ulaşmasına engel oldukları görülmektedir. Ancak özne olan çobanla engelleyici olan muhafızlar arasında yaşanan olaylar çobanın nesnesine ulaşmasına aracılık etmişlerdir. Muhafızların çobana kılıçlarla saldırmasının ardından kılıçların ortadan ikiye ayrılması, bu olağanüstü hadisenin padişahın kulağına gitmesi ve padişahın derhal çobanı huzurunda görmek istemesi özne olan çobanın nesnesine ulaşmasında birer yardımcı eyleyen rolü görmüştür. Huzura çıkmayı başaran çoban bu kez de padişahın ona sunduğu ödüllerin etkisiyle padişah kızıyla evlenme ve ağırlığınca altın alma ödüllerini elde etme çabası içerisine girmiştir. Bu iki emelin özne olan çobanın üçüncü kesit bağlamında ulaşmayı hedeflediği nesneleri olduğu görülmüştür. Padişahın kızıyla evlenmeden önce padişah kızıyla görüşmeyi isteyen çoban, kızın kendisini sevmediğini duyması sonrasında bu nesnesinden vazgeçmiştir. Burada özne olan çobanın nesnesi olan padişah kızıyla evlenme isteğine engelleyici olan padişah kızı nedeniyle ulaşamadığı görülmüştür. Ancak

ağırlığınca altını kabul eden çoban, yardımcı eyleyen padişahın vaat ettiği nesnesini alarak köyüne dönmüş ve burada bir koyun sürüsü alıp kendisini seven bir kızla evlenmiştir. Bu noktada da özne olan çobanın ulaşmaya çalıştığı nesnelerinden biri olan ağırlığınca altın ödülüne kavuştuğu ve bu sayede mutlu bir hayat yaşadığı görülmüştür.

Elde edilen araştırma sonucundan da görüleceği üzere çalışmada, Greimas'ın eyleyenler modeli yoluyla çözümlemesi yapılan bir masal metninin Greimas tarafından bahsedilen eyleyenleri içerip içermediği belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda ilgili masalın Greimas'ın eyleyenler modelinde yer alan eyleyenleri (özne, nesne, gönderici, alıcı, yardımcı ve engelleyici) içerdiği belirlenmiştir. Masalda, Greimas'ın sözünü ettiği eyleyenler ve işlevlerinin bulunması incelenen masalın eyleyenler modelini örneklemede kullanılabilecek örnek bir masal olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Yapılan inceleme sonucunda masalın bir başlangıç durumuyla başladığı, bir eksiklik üzerine temellendirildiği ve özne tarafından bu eksikliğin giderilmesiyle sonuçlandığı görülmüştür. Masalın, okuma kavşaklarına göre üç kesite ayrılabildiği belirlenmiştir. Bu kesitlerden birincisinde özne padişah iken (Şekil 3 ve 4) ikinci ve üçüncü kesitlerde özne konumuna çobanın geçtiği görülmüştür (Şekil 5, 6, 7 ve 8). Birinci kesitte padişahın ilk nesnesine (denize açılmak) ulaştığı görülürken bir diğer nesnesinden (yüzük) ayrı düştüğü belirlenmiştir (Şekil 3 ve 4). Sonraki kesitlerde yüzük nesnesine dayalı eksikliğin giderildiği saptanmıştır. İkinci ve üçüncü kesitte özne olan çobanın ise bazı nesnelerine (denize girmek, padişahın huzuruna çıkmak, padişahın ağırlığınca altın vermeyi teklif etmesi) ulaşırken bazı nesnelerine (balığı yemek isteme, padişahın kızını vermeyi teklif etmesi) engelleyiciler (köpeğin ölmesi, padişahın kızı) sebebiyle ulaşamadığı görülmüştür (Şekil 5, 6, 7 ve 8).

Alanyazına bakıldığında Greimas'ın eyleyenler modeline göre çözümlenen farklı anlatıların olduğu görülmektedir. Bu çalışmada olduğu gibi masal metinlerinin Greimas'ın eyleyenler modeline göre çözümlendiği başka çalışmalar da bulunmaktadır. Bunlardan biri Atan'a (2008) aittir. Araştırmacı "Tilki ile Yılan" adlı masalını göstergebilimsel yöntemle çözümlemiş; dört kesite ayırdığı masalda dönüştürücü öznenin Tilki olduğunu belirlemiştir. Araştırmaya göre başta Yılan ile dost olan Tilki onun ihanetiyle karşılaşınca Yılan'ın izlencesini sonlandırıp kendi izlencesini yaratmayı başarmıştır. Güneş (2012) de hayvan masallarından olan "Koca Nine ile Tilki" adlı masalı göstergebilimsel analiz ile

çözümlemiştir. Bu amaçla metni dokuz kesite ayıran Güneş (2012), metinde ana dönüştürücünün Tilki olduğunu ve anlatı izlencesinin izleğinin süt ile kuyruktan oluştuğunu belirlemiştir. Elyıldırım (2017), "Keloğlan Masallarında Geleneğin Yansımaları" adlı çalışmasında "Keloğlan ve Devler" masalını incelemiştir. Bu incelemesinde eyleyenlerin gerçekleştirdiği olayların masalın oluşumundaki önemine dikkat çekmiştir. Anlatı izlencesinin diğer ülke masallarıyla benzeşik olmasını evrensel bir yapının varlığıyla bağdaştırmıştır. Keloğlan masallarıyla ilgili göstergebilimsel inceleme yapan bir başka araştırmacı da Dumanlı-Kadızade'dir (2016). Araştırmacı "Keloğlan ile Kardeşi" masalını incelediği çalışmasında masalı beş kesite ayırmış, anlatısal ve söylemsel incelemeler gerçekleştirmiştir. Saraç (2014) da Naki Tezel'in "Bir Göze Bir Gül" adlı masal metnini Greimas'ın eyleyenleri açısından incelemiştir. Bu masalın karşıtlık ilişkileriyle örülü olduğunu tespit eden Saraç (2014), masaldaki öznenin eksikliğinin masal sonunda giderildiğini gözlemlemiştir.

Greimas'ın eyleyenler modelinin uygulandığı bazı öykü çözümleme çalışmalarına bakacak olursak Çetinkaya'nın (2011) bu modeli bir çocuk öyküsü olan "Gökçen Kız Çeşmesi" adlı metne uyguladığı görülmektedir. Çetinkaya (2011) çalışmasında ilgili öyküde öznenin durumdan edim öznesine giden bir değişim içinde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öykü metninde yetilendirici, sonuçlandırıcı ve onurlandırıcı deneyimlerin bulunduğunu belirlemiştir. Çetinkaya-Edizer ve Gündüz (2018) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise "Prensi Olmayan Masal Kitabı" adlı çocuk edebiyatı metni incelemeye alınmıştır. İlgili öykü araştırmacılar tarafından beş kesite ayrılmış ve öyküde iki anlatı bulunduğu için iki anlatı izlencesi meydana getirilmiştir. Gerçekleştirdikleri incelemeyle araştırmacılar, Greimas'ın eyleyenler modelinin bir çocuk edebiyatı metnine de uygulanabilir olduğunu ortaya koymuşlardır. Bayat, Hamzadayı, Çetinkaya ve Ülper (2013) de Halikarnas Balıkçısı'nın "Gülen Ada" adlı öyküsünü eyleyenler modeli çerçevesinde incelemişlerdir. İncelemeleri sonucunda ilgili öykünün eyleyenler modelini örnekleyebilecek bir çalışma olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Romanlara da Greimas'ın eyleyenler modelinin uygulandığı görülmektedir. Dilidüzgün (2013), Gülten Dayıoğlu'nun "Fadiş" ve "Yeşil Kiraz" adlı romanlarını eyleyenler modeli bağlamında incelemeyi amaçladığı çalışmasında özne özelliği gösteren kadın kahramanların dönüşümlerini ortaya koymuş ve bu dönüşümlerdeki yardımcı ve

engelleyici eyleyenleri belirleyip kadının toplumsal bağlamdaki konumunu ortaya koymaya çalışmıştır. Kallimci (2018) ise Cengiz Aytmatov'un romanı olan "Beyaz Gemi" adlı eseri göstergebilimsel çerçevede değerlendirmiştir. Sekiz kesite ayırdığı romanın her bir kesiti için anlatı izlencesi oluşturmuştur. Anlatı içerisinde "çocuk" ve "Maral Ana"nın öne çıkan özneler olduğunu belirlemiştir.

Efsane türündeki anlatılarda gerçekleştirilen çalışmalara baktığımızda da karşımıza Küçük-Tursun'un (2014) "Nazlı ile Bey'in Oğlu Efsanesi" üzerine gerçekleştirdiği çalışması çıkmaktadır. Bu çalışmasında araştırmacı, efsanenin birinci ve ikinci kesitlerinde öznenin nesnesine ulaştığını ancak üçüncü kesitteki öznenin nesnesine ulaşamadığını saptamıştır.

Alanda şiirler üzerine de göstergebilimsel anlamda çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bunlardan Pulat ve Bulut (2021), Behçet Necatigil'in "Varsa Ev" adlı şiirini incelemiştir. Bu çalışmalarında bahsi geçen şiirin karşıtlıklar barındırdığı ve şiirin iletisinin bu karşıtlıklara dayanarak verildiği sonucuna ulaşmışlardır.

Anlatı metinlerinin çözümlenmesinin yanı sıra alanda farklı disiplinlerde yapılmış çözümleme çalışmalarına rastlamak mümkündür. Özellikle yerli (Girgin, 2017; Güneş, 2014; Saral-Güneş ve Yağız-Baylan, 2016; Soydan, 2007; Şakı-Aydın, 2017) ve yabancı (Baloğlu, 2013; Dündar ve Şentürk-Kara, 2017) filmlerin araştırmacılar tarafından Greimas'ın eyleyenler modeli temelinde çözümlendiği görülmektedir. Yine dizilerin (Taş, 2006) de bu modele göre çözümlemeye tabi tutulduğu görülmektedir. Bunların yanı sıra reklam (Al-Dulaimi, 2021; Bitirim-Okmeydan, 2020; Derince, 2016; Tuncer, 2020), klip (Özkan ve Gündoğdu, 2012), oyun (Şakı-Aydın, 2020) ve resim (Soylu, 2018; Soylu, 2021) gibi alanlarda yapılan çözümlemelerde de Greimas'ın eyleyenler modelinin kullanıldığı görülmektedir.

Yukarıda sıralanan farklı disiplinlere ait çalışmalarda olduğu gibi bu çalışmada da yüzey yapıdan hareketle derin anlamı sorgulamaya dönük bir anlayış hakimdir. Çalışmada kullanılan ve anlatısal metinleri bütüncül bir anlayışla ele almayı sağlayan eyleyenler modelinin masalların kurgusal yapılarını belirlemede son derece etkili bir yöntem olduğu söylenebilir. Bu modelin masalların anlamlandırılmasında ve masalı oluşturan unsurlar arasındaki bağıntıların keşfedilmesinde yararlı olacağından bahsedilebilir. Özellikle masallar konusunda yapılacak olan derin anlam arayışlarına dayalı çözümlemeler, içerisinde yaşanmışlıkları

ve birçok örtük anlamı barındıran, olağanüstü özellikler taşıyan masalların vermek istedikleri mesajlara ulaşabilmeyi sağlayacaktır. Böylelikle masal metinleri aracılığıyla gelecek nesillere aktarılmak istenen öğretiler daha kolaylıkla kavranabilecektir. Bu nedenle masalların derinlerinde gizli olan anlamların yapılacak çalışmalar yoluyla ortaya çıkarılması önemli görülmektedir. Aslına bakıldığı zaman sadece masallarla sınırlı kalmayıp başka metin türleri üzerinde de benzer çalışmaların yapılması gerçekleştirilecek anlamsal çözümlemeler aracılığıyla metinlerin barındırdığı örtük anlamlara ulaşmayı ve ilgili metinleri doğru bir şekilde kavrayabilmeyi sağlayacaktır. Yapılacak göstergebilimsel okumalar, okunan metinlerin anlam evreninin yeniden inşasında okuyucuya aktif bir rol verecektir. Bu nedenle ilerleyen yıllarda yapılacak çalışmalarda farklı türlerdeki metinlere ait anlamsal sorgulamaların gerçekleştirilmesi değerli görülmektedir.

Kaynakça

Al-Dulaimi, B. (2021). Büyük şirketler için elektronik reklamcılık: "Eyleyenler modeli" ile göstergebilimsel analiz. *Uluslararası Halkla İlişkiler ve Reklam Çalışmaları Dergisi*, *4* (2), 56-78.

Atan, N. (2008). Tilki ile yılan metninin göstergebilimsel çözümlemesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *XXI* (2), 221-245.

Baloğlu, U. (2013). William Shakespeare'ın Hamlet yapıtının A. J. Greimas'ın eyleyensel örnekçesine göre çözümlenmesi. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication – TOJDAC*, *3* (1), 58-65.

Bayat, N., Hamzadayı, E., Çetinkaya, G. ve Ülper, H. (2013). Gülen Ada öyküsünün göstergebilimsel çözümlemesi. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, *XVI*, 351-370. http://dx.doi.org/10.14225/Joh381

Berger, A. A. (1993). *Kitle iletişimde çözümleme yöntemleri*. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Bitirim-Okmeydan, S. (2020). Kurumsal reklam ekseninde Türkiye İş Bankası ve Cumhuriyetin 'kuruluş' hikâyesi: Kültürel perspektif bağlamında Greimas'ın eyleyenler modeli ile çözümleme. *Connectist:*

Istanbul University Journal of Communication Sciences, *59*, 87-126. https://doi.org/10.26650/CONNECTIST2020-0641

Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, *9* (2), 27-40, https://doi.org/10.3316/QRJ0902027

Çetinkaya, Z. (2011). "Gökçen Kız Çeşmesi" adlı çocuk öyküsünün Greimas'ın eyleyenler modeline göre incelenmesi. *Millî Eğitim*, *192*, 135-145.

Çetinkaya-Edizer, Z. ve Gündüz, A. C. (2018). "Prensi Olmayan Masal Kitabı" adlı metnin eyleyenler modeli çerçevesinde değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *20* (2), 499-516. DOI: 10.17556/erziefd.408603

Derince, M. (2016). Toplumsal cinsiyet bağlamında erkek kimliğinin televizyon reklamlarına yansıması (televizyon kozmetik reklamlarında göstergebilimsel çözümleme). *İletişim Çalışmaları Dergisi*, *1* (2), 63-93.

Dilidüzgün, Ş. (2013). Gülten Dayıoğlu'nun "Fadiş ve Yeşil Kiraz" romanlarında yardımcı ve engelleyici eyleyenler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *6* (28), 55-71.

Dumanlı-Kadızade, E. (2016). Türkçe eğitiminde çocuk yazınına göstergebilimsel yaklaşım: "Keloğlan ile Kardeşi" masalı. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, *11* (14), 221-238, http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9838

Dündar, G. ve Şentürk-Kara, E. (2017). Christopher Nolan'ın Batman-Kara Şövalye filminin Greimas'ın eyleyensel örnekçesine göre çözümlenmesi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, *4* (14), 43-58.

Elyıldırım, S. (2017). Keloğlan masallarında geleneğin yansımaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, *6* (7), 176-201.

Ergeç, Z. (2012). Sezai Karakoç'un "Masal" adlı şiirine göstergebilimsel bir yaklaşım. *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, *1* (1), 54-75.

Fiske, J. (2014). *İletişim çalışmalarına giriş*. Pharmakon Kitap.

Girgin, Ü. H. (2017). Sen Aydınlatırsın Geceyi filminin göstergebilimsel çözümlemesi. *İletişim Kuram ve Araştırmaları Dergisi*, *45*, 314-344.

Güneş, A. (2012). Koca Nine ile Tilki adlı masalın göstergebilimsel çözümlemesi. *Erciyes İletişim Dergisi "akademia"*, *2* (4), 39-52.

Güneş, A. (2014). Melih Gülgen'in Tatar Ramazan Sürgünde filminin Greimas'ın eyleyenler modeline göre çözümlenmesi. *İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Fakültesi İletişim Çalışmaları Dergisi*, *5*, 1-31.

Helimoğlu-Yavuz, M. (2014). *Anadolu Masalları - Az Gidenler Uz Gidenler*. Kaynak Yayınları.

İşeri, K. (2000). 'Yolcu ile Yılan' adlı masalın göstergebilimsel çözümlemesi. *Ana Dili*, *18*, 12-27.

Kallimci, İ. T. (2018). Cengiz Aytmatov'un "Beyaz Gemi" adlı romanına göstergebilimsel bir yaklaşım. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *33*, 205-216. DOI: 10.30794/pausbed.395263

Kıran, Z. ve Kıran, A. (2011). *Yazınsal okuma süreçleri* (4. Basım). Seçkin Yayınları.

Kolaç, E. (2009). İlköğretim Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, *6* (1). 594-626.

Küçük-Tursun, F. (2014). Efsaneye farklı bir yaklaşım: "Nazlı ile Bey'in Oğlu Efsanesi"ni Greimas'ın aktansiyel modeliyle okumak. *Akademik Kaynak*, *2* (4), 1-17.

Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (4th ed.). Jossey Bass.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd Ed.). Sage.

Özkan, B. ve Gündoğdu, A. E. (2012). Müzik kliplerinde anlatı çözümlemesi: "Kadıköy" örneği. *Akademik Bakış Dergisi*, *30*, 1-14.

Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research and evaluation methods*. Sage.

Propp, V. (2018). *Masalın biçimbilimi*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Pulat, A. ve Bulut, M. A. (2021). Behçet Necatigil'in Varsa Ev şiirinin göstergebilimsel yöntemle çözümlenmesi. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, *5* (2), 1515-1537. https://doi.org/10.34083/akaded.952086

Rifat, M. (1996). *Göstergebilimcinin kitabı*. Düzlem Yayınları.

Rifat, M. (2009). *Göstergebilimin ABC'si*. Say Yayınları.

Saraç, Ö. (2014). "Bir Göze Bir Gül" adlı masalın göstergebilimsel açıdan incelenmesi. *Studies of the Ottoman Domain*, *4* (6), 24-30.

Saral-Güneş, S. ve Yağız-Baylan, D. (2016). Değişen toplumsal yapının film içeriklerine yansıması: Kibar Feyzo ve Recep İvedik filmlerinin Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre çözümlenmesi. *Global Medya Journal TR Edition*, *6* (12), 332-354.

Soydan, M. (2007). Yavuz Turgul'un Gönül Yarası filminin Greimas'ın eyleyensel örnekçesine göre çözümlenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, *18*, 1-15.

Soylu, R. (2018). Fikret Otyam resimlerinde üzerlik ve nazarlık figürlerinin incelenmesi. *Kalemişi*, *6* (12), 153-168. DOI: 10.7816/kalemisi-06-12-03

Soylu, R. (2021). Mehmet Başbuğ resimlerinde hayvan imgelerinin göstergebilim çözümlemesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *10* (4), 2226-2242.

Şakı-Aydın, O. (2017). Bir görsel tarih anlatısı olarak Ayla filminin Greimas'ın eyleyensel örnekçesine göre çözümlenmesi. Sosyal Bilimler Dergisi, 4 (17), 91-100.

Şakı-Aydın, O. (2020). Dijital kültürün "oynanan" masalları: Brawl Stars oyununun Greimas'ın eyleyensel örnekçesine göre incelenmesi. *Anasay*, *4* (14), 1- 16. DOI: 10.33404/anasay.767329

Taş, Ç. (2006). *"Bir İstanbul Masalı" televizyon dizisinin anlatı çizelgesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi.

Tuncer, E. S. (2020). Göstergebilimin çözümleme modelleri ışığında reklam anlatıları. *Atatürk İletişim Dergisi*, *20*, 73-102.

Uçan, M. H. (2018). Bir değer yargısı olarak 'Vakar' ve 'Kibir' bağlamında Güray Süngü'nün 'Kibir' adlı öyküsünün göstergebilimsel çözümlemesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *20* (2), 155-164.

Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. Multilingual Yabancı Dil Yayınları.

Wach, E., & Ward, R. (2013). Learning about qualitative document analysis. *IDS Practice Paper in Brief, ILT Brief 13*, 1-10.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.

Yücel, T. (2005). *Yapısalcılık*. Can Yayınları.

https://www.kaynakyayinlari.com/az-gidenler-uz-gidenler-p363232.html Erişim Tarihi: 26 Mart 2022.

View publication stats